

centF]; «los ulls, *lagrimosos*, ab laganya; tota ruada e descolorida ---», *Curial* (NCL III, 224). En forma sàvia: *lacrimatori*. *Lacrimiforme*.

1 Aquestes són d'un fenomen metatètic que vagi afectar la -c- ja abans de l'època remota en què se sonoritzaren les intervocàliques, cosa ben dura de creure. Deu ser una aparença enganyosa: Sarroca és ja arran de la isoglossa de cons. + l > cons. + ll (*cllau*, *plla*, *blanc*), car les formes en ll eren ja les pròpies de l'antic parlar de Cabdella (Violant, *l. c.*, p. 2) i resten les de tota la Ribagorçana; allí, doncs, es podia esperar que (*l*)làgrima metatitzat en *glàrima* vacil·lés entre *gl-* i *gl-*. Però el nexa *gl-* és una articulació penosa, poc estable, que tendeix a eliminar-se en una de tres formes: a) en alguns punts pirinencs hi ha la solució italiana *gl* > *gi*; b) com a ultracorrecció d'això, en alguns mots hi ha *gi* > *gl*, que és el que ha passat en l'arabisme *sèquia*, canviat primer en *séggia* > *seggla* i en fi pall. i cat. occid. *seggla*; c) en posició inicial sovint allà es redueix *gl-* a *l-*: *llésia* < *glésia* 'església' (AILC I, 131n.) GLAREA > *glera* > *léra* (a Sopeira i ribag. occid., *I Congr. Int. Ll. Cat.*, i veg. ací GLERA); d) en altres llocs, per defensar el grup contra aquesta pèrdua, intensifiquen tant l'articulació de l'oclusiva del grup *gl-*, que esdevé *kl-* (articulació més estable, de la qual tinc anotats molts casos a la Vall de Boí, sobretot a Taüll). Combinant-se aquests processos: *glàrima* > *klàrima*, canvi consolidat encara per la influència de *clara d'ou*, amb l'aparença de la qual el poble compara el líquid *lacrima*: en gascò i aranès, la clara d'ou es diu *lèrm* LACRIMUS (Cor., *Voc. Ar.*, s. v.; Rohlf, *Le Gc.*, § 339).

LLAGUIAR, ant., 'entretenir', 'retardar', del llatí *laqueare* 'enllaçar, entortolligar, posar un parany (a algú), agafar-l'hi', rebut per via mig-erudita i passant pel sentit de 'entrebançar'. □ 1.ª doc.: (*l*)laguiar, mj. S. XIII; (*l*)lagui 'destorb, entreteniment', S. XIV.

«Est segles fals es la nuit qui-m *laguia*, / camí d'infern, temps braus ple de rancura, / e vals de plors, ço ditz Sant' Escripura / --- Ver Déu, faitz m'esclarzir / dreyt seguir - lo camí donan l'alba» en una *alba* de Cerverí (31/20.15): el sentit és més aviat el corrent 'entretenir, entrebançar, retardar' que no el que hi han cercat de 'torturar' els provençalistes, que desconeixen el lèxic català, car es tracta d'un mot molt rar i dialectal en occità antic; 1 amb el mateix sentit («trop me *laguia* / --- seguia / ---») apareix també en uns versos frívols i juvenils del mateix Cerverí (25/26.5), i amb sentit semblant figura encara en altres poemes de Cerverí: 25/24.77, 30/28.22, 39/86.28, 60/100.22.

«Altre dia, après açò, parlam ab l'alcayt de Bayrén, e dixem-li que ben podia conèixer que nostre Senyor volia que Nós haguéssem la terra: e pus Él ho volia, que no-ns hi faés pus *laguiar* ni traure mal, ni a Nós ni a ell», Jaume I (*Cròn.*, Ag., 339.11); «dementre lo catiu --- deja re de la reencò, tota via roman la senyoria devés lo senyor --- e Senyoria de Tortosa no pot destrèyner ne forçar los dits catius o servus que facen

re per ells, dementre que re degen al senyor, per raó de la franquea que-ls dóna; e açò entenem, com lo servu *llagui* la paga per pobrea que aja, e no per defraudar la Senyoria de Tortosa», *Costi Tort.* (ed. Ol., p. 65); doc. cancelleresc de 1323² i un altre de 1325 (context en *PART*) (Finke, *Acta Ar.* II, 587; III, 470). «Lo Rei --- apellà son tresorer, e manà que li donés tantost la dita quantitat; e lo tresorer *laguià* la paga per dos jorns, e lo cavaller féu relació al Rei com lo tresorer li *laguiava* la paga, e que no se-n podia anar ne espatxar sos afers», Eiximenis (*Dotzèn*, § 475, NCL VI, 84.10).

La construcció més freqüent és la transitiva; com va també en una recepta valenciana de 1466: «unte-li les spalles ab oli rosat: no-u *laguius*, e done-li ab què gite les còlteres: si no, vendrà en gran malaltia, si-u *llaguiés*» (*Receptari de Micer Joan*, a. 1466, BABL VII, 325).

Altres cops, però, es torna intr.: «--- lo rey En Pere --- tramès un jorn a un gran hom conseller seu, que vengués de continent; e, com aquell *llaguiàs*, tramès altra vegada per ell; e com aquell *llaguiàs* encara ---», Eiximenis (*Terç*, NCL III, 284, 28); «si los mercaders *laguiaran*, que ells no espatxen aquella nau o leny que ells nol·liejauran ---», *Consolat* (§ 220, *Pard.*, p. 283); «la lenya vert *llagui* molt a cremar: axí los hòmens verts de peccats, estaran molt en aquell foc ---», StVicentF (*Serm.* II, 68.15); l'*InuLC* recull «no-s pot *lagiar*» en un doc. ross. de 1390, y en dóna testimoni en altres docs. ross. de 1398 i 1403, i en textos literaris dels Ss. XIV i XV. Després de l'Edat Mitjana, sembla que el mot desaparegué aviat de l'ús comú (ja no en OPou, DTo. ni Lacav.).

En llengua d'oc el mot no va tenir gaire vida, ni mai fou generalment conegut, només en fonts del llgd. meridional: Tolosa i Narbona; manca del tot en el PSW i els millors provençalistes no li entenen gaire el significat. Es troba sobretot en el codi poètic de l'escola tolosana, *Las Leys d'Amors*, S. XIV, on és ben clar que significa el mateix que en la nostra llengua (i no pas, com s'ha dit, 'turmentar', que discordaria del context): «qui *laguiar se* vol e son temps despendre, per sillabas e per letras pot retrogradar: per sillabas com *s'avis*, *tafata*, *papa*, *regire* --- per letras, com a *vau*, *sas*, *tot*, *ama* --- aytals retrogradacions --- aporta mays de dificultat que de utilitat, quar --- en romans es trop plus greu quez en latí», «retrogradacions es retornamens d'acordansas o de dictions, e, qui trop *laguiar se* vol, de sillabas e de letras: ---», 110.12, 106 (ed. Gatién-A. I, 182); i hi ha també el subst. *lagui* en el mateix text, en un exemple poètic que inclou: «qui *lagui* vol tostamps e quier / sos cors languish a l'enderrier, / quar lonx trebalhs hom dechay / ---» (ib., 20, ed. Anglade II, 35).

També en la *C. de la Crozada*: «E can venc lo coms joves, qu'es la nostra clartatz / --- / nós irem per la gata si vós o comensatz / --- / o tuit morrem essems o remandrem ondratz, / car mais val mortz ondrada que viure *laguiatz!* --- / E li barò respondon --- Ve-us nos aparellatz!» (v. 8322), on el sign. s'acosta més al